

POSTANOWIENIE

29 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 29 września 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa A. L.
przeciwko Bankowi spółka akcyjna w W.
o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego,
na skutek skargi kasacyjnej A. L.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 11 stycznia 2022 r., I ACa 521/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz r. pr. B. S. kwotę 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) zł, tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną powódce A. L. w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 11 stycznia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację powódki A. L. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 12 maja 2021 r., którym oddalone zostało jej powództwo przeciwko Bankowi o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z

25 stycznia 2007 r., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z 14 lutego 2007 r.

Powódka skargę kasacyjną od wyroku Sądu odwoławczego oparła na zarzutach:

- „1. naruszenia przez Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny przepisu postępowania tj. art. 5 k.p.c. poprzez nieudzielenie Powódce niezbędnych pouczeń co do czynności procesowych i możliwości i konieczności złożenia przez nią wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w osobie radcy prawnego lub adwokata (...),
2. naruszenia art. 381 k.p.c. poprzez niezastosowanie tego przepisu i niepominięcie wniosków dowodowych pozwanego jako spóźnionych zgłoszonych dopiero w odpowiedzi na apelację (...),
3. naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. poprzez niezastosowanie tego przepisu i przedwczesne oddalenie apelacji Powódki oraz przez błędne przyjęcie, że w sprawie doszło do rozpoznania istoty sprawy przez Sąd I instancji (...),
4. naruszenia art. 843 § 3 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że wszelkie twierdzenia, zarzuty i wnioski dowodowe Powódki powinny być zgłoszone w pozwie (...),
5. naruszenia art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. poprzez nieuzasadnione przerzucenie całego ciężaru dowodu na Powódkę (...).”

Skarżąca wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania uzasadniła jej oczywistą zasadnością, którą wiązała „z widocznym i rażącym naruszeniem przez Sąd Apelacyjny w Warszawie zasad obowiązujących w procesie cywilnym, a to w zakresie braku równouprawnienia stron w przedmiotowej sprawie przejawiającym się w tym, że Pozwany, przy pomocy Sądu wykorzystał swoją przewagę w zakresie reprezentacji przez swojego pracownika posiadającego profesjonalną wiedzę w zakresie przedmiotu sporu i profesjonalnego pełnomocnika, posiadanej wiedzy, również w zakresie przepisów o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego. (...) Na skutek oczywistego naruszenia przepisów przez Sąd Apelacyjny w Warszawie, o czym szczegółowo poniżej, doszło z kolei do rażącego naruszenia praw Powódki, ponieważ jak wynika z w/w wyroku tytuł wykonawczy nie został pozbawiony klauzuli wykonalności”.

W odpowiedzi na skargę pozwany wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania bądź o jej oddalenie, a ponadto o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może zostać osiągnięty jedynie poprzez powołanie i właściwe uzasadnienie istnienia wymienionych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania następuje na podstawie oceny, czy okoliczności powołane przez stronę skarżącą odpowiadają przyczynom kasacyjnym wymienionym w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sposób w jaki należy prawidłowo uzasadnić wniosek był przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego.

Strona skarżąca, powołując się na oczywistą zasadność skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), powinna przedstawić stosowną argumentację prawną zmierzającą do wykazania kwalifikowanego, ewidentnego naruszenia wskazanych w skardze przepisów (przepisu) prawa, możliwego do stwierdzenia bez merytorycznej analizy zaskarżonego orzeczenia oraz podstaw kasacyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49 i z 11 sierpnia 2011 r., IV CSK 163/11, nie publ.); uzasadnienie tej przesłanki powinno koncentrować się na wykazaniu tak rozumianej „oczywistości” zasadności skargi. Jednocześnie uzasadnienie wniosku nie może sprowadzać się do powtórzenia, choćby w zmodyfikowanej formie, uzasadnienia podstaw kasacyjnych, ani być sformułowane w sposób, który wymagałby oceny ich zasadności.

Uzasadnienie wniosku powódki nie odpowiada wskazanym wymaganiom. Skarżąca ograniczyła się w tym uzasadnieniu do ogólnych uwag o naruszeniu równouprawnienia stron procesu oraz twierdzenia o oczywistym naruszeniu przepisów przez Sąd Apelacyjny, wskazując, że dalsza argumentacja została przedstawiona „poniżej”, a zatem w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych. Sąd

Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że uzasadnienie podstaw skargi i uzasadnienie wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania, to dwa niezależne elementy skargi, które pełnią różne funkcje i nie mogą być ze sobą utożsamiane ani traktowane zamiennie, a prawidłowe ich sformułowanie wymaga przedstawienia odmiennej i właściwej dla każdego z nich argumentacji prawnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52). Powódka w uzasadnieniu wniosku zupełnie pominęła konieczną przy powołaniu się na przyczynę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. argumentację prawną, mającą przekonać o „oczywistej” zasadności wniesionego środka zaskarżenia, zapominając, że rolą Sądu Najwyższego nie jest weryfikowanie prawidłowości podstawy faktycznej ani prawnej prawomocnych orzeczeń sądowych. Należy dla porządku wyjaśnić, że także w ramach uzasadnienia podstaw skargi skarżąca nie sformułowała jakichkolwiek argumentów, które pozwalałyby na przekonanie o ewidentności zarzuconych naruszeń prawa, mogącej wskazywać na oczywistą zasadność skargi.

Nie zagłębiając się w poważniejszą analizę podstaw kasacyjnych, która na obecnym etapie postępowania byłaby niedopuszczalna, można jedynie powiedzieć, że gdy chodzi o zarzucane naruszenie art. 5 k.p.c., które skarżąca tak eksponuje w skardze, to nie jest ono widoczne na tle okoliczności sprawy. Skarżąca nie występowała w sprawie sama, lecz była reprezentowana przez pełnomocnika (jej męża), a ponadto brak podstaw by twierdzić, że jest ona osobą na tyle nieświadomą bądź niezaradną, aby nie mogła samodzielnie wystąpić o ustanowienie pełnomocnika z urzędu bądź że nie miała wiedzy o uprawnieniu do złożenia wniosku w tym przedmiocie ani też że nie potrafiła podejmować czynności procesowych. Należy jednocześnie wyjaśnić, że gdyby nawet doszło do nie pouczenia strony zgodnie z art. 5 k.p.c. w sytuacji, w której spełnione byłyby przesłanki udzielenia takiego pouczenia przez sąd, należałoby to zakwalifikować jako uchybienie procesowe, które nie prowadzi do nieważności postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony jej praw. Odnosnie do zarzutu naruszenia art. 381 k.p.c. wystarczy powiedzieć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje stanowisko, iż dopuszczenie w postępowaniu apelacyjnym dowodów spóźnionych nie można być w skardze skutecznie kwestionowane (zob.

np. wyrok Sądu Najwyższego z 9 sierpnia 2019 r., II CSK 353/18, OSNC 2020, nr 6, poz. 51). Z kolei wypowiedzenie się co do zarzutów naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. oraz art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. wymagałoby, uwzględniając ich uzasadnienie, uprzedniego rozpoznania zarzutu naruszenia art. 843 § 3 k.p.c. i przeprowadzenia już nieco szerszej analizy, wykluczonej jednak z przyczyny wyżej wskazanej, co potwierdza ocenę, że skarga nie jest oczywiście zasadna.

Z omówionych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu orzeczono na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 265 ze zm.) stosowanych odpowiednio w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 19 kwietnia 2023 r., SK 85/22 (OTK-A 2023, poz.41).

O kosztach postępowania kasacyjnego należnych pozwanemu rozstrzygnięto stosownie do art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. i 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 265). Wprowadzie z dniem 1 lipca 2023 r. w życie wszedł art. 98 § 1¹ zd. 3 k.p.c., zgodnie z którym o obowiązku zapłaty odsetek od zasądzonych kosztów procesu sąd orzeka z urzędu (zob. art. 1 pkt 8 lit. a w zw. z art. 18 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 614), jednakże z uwagi na wydanie niniejszego orzeczenia na posiedzeniu niejawnym i określone w tym przepisie zasady co do daty początkowej naliczania tych odsetek (art. 98 § 1¹ zd. 2 k.p.c.), nie jest obecnie możliwe określenie tej daty w taki sposób, aby organ egzekucyjny mógł przymusowo wykonać orzeczenie w tym zakresie. Ustawodawca nie przewidział bowiem dla organu egzekucyjnego obowiązku ustalenia daty doręczenia takiego orzeczenia. Dlatego pewnym środkiem zaradczym dla

zainteresowanej strony, która nie otrzyma od dłużnika zasądzonych kosztów w terminie wynikającym z powołanego przepisu, jest możliwość złożenia przez nią w ustawowym terminie przewidzianym w k.p.c. wniosku o uzupełnienie orzeczenia w tej materii, a wówczas sąd orzekający o kosztach procesu będzie mógł poczynić ustalenia co do daty doręczenia dłużnikowi orzeczenia zasądzającego te koszty.

(E.C.)

[ms]